

พฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนจ่าทหารเรือและการตอบสนองต่อนโยบายการควบคุมการบริโภคยาสูบของกองทัพเรือ
ในโรงเรียนจ่าทหารเรือ SMOKING BEHAVIOR AMONG NAVAL RATING AND RESPONSES TOBACCO
CONSUMPTION CONTROL POLICY OF ROYAL THAI NAVY IN NAVAL RATING SCHOOL

พ.จ.อ.อภิชาติ เชื้อสีดา 4637262 PHPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกสุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ประสิทธิ์ ลิระพันธ์ Ph.D, ธราดล เก่งการพานิช พ.ม., มณฑา เก่งการพานิช Ph.D.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง เพื่อศึกษาถึงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักเรียนจ่าทหารเรือ และการตอบสนองต่อนโยบายการควบคุมการบริโภคยาสูบของกองทัพเรือในโรงเรียนจ่าทหารเรือ โดยประยุกต์กรอบแนวคิดการวิเคราะห์พฤติกรรมสุขภาพแบบสหปัจจัยของ PRECEDE PROCEED Model เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนจ่าทหารเรือจำนวน 509 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดของโรงเรียนได้โรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก และใช้เทคนิคการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และมีคุณภาพใช้ได้ โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบด้วยตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นได้หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้สถิติ Chi-Square และ One Way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนจ่าทหารเรือไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 84.1 และสูบบุหรี่ ร้อยละ 15.9 กลุ่มนักเรียนที่สูบบุหรี่แยกได้ 3 กลุ่ม คือกลุ่มลดปริมาณการสูบลงเมื่อเข้าเป็นนักเรียนจ่าทหารเรือ (ร้อยละ 51.9) กลุ่มที่ยังสูบบุหรี่ต่อเนื่องจากช่วงก่อนเข้าเป็นนักเรียนจ่าทหารเรือ (ร้อยละ 44.4) และกลุ่มที่เริ่มสูบบุหรี่ใหม่ (ร้อยละ 3.7) โดยมีเหตุผลในการเริ่มสูบบุหรี่คือ อยากรลอง ทำตามอย่างเพื่อน/เพื่อนชวน และเหตุผลในการลดบุหรี่คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารอันตรายต่อสุขภาพจากการสูบบุหรี่ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ของนักเรียนจ่าทหารเรือ คือการมีเพื่อนสนิทสูบบุหรี่ โดยปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องคือ ภูมิหลังการศึกษานักเรียนในครอบครัวสูบบุหรี่ พบเห็นร้านจำหน่ายบุหรี่ในโรงเรียน และสถานที่ในการซื้อบุหรี่ ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การเปรียบเทียบความแตกต่างด้านความรู้เรื่องอันตรายต่อสุขภาพจากการสูบบุหรี่ ความรู้เรื่อง พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 การรับรู้และความคิดเห็นต่อนโยบายการดำเนินงานลด ละ เลิกการสูบบุหรี่ของกองทัพเรือ ระหว่างกลุ่มไม่สูบบุหรี่ กลุ่มที่ลดปริมาณการสูบลง และกลุ่มที่สูบบุหรี่ต่อเนื่อง ไม่มีความแตกต่างกัน มีเพียงปัจจัยด้านการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาจากการสูบบุหรี่เท่านั้น ที่พบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนการตอบสนองต่อนโยบายการควบคุมการบริโภคยาสูบของกองทัพเรือในโรงเรียนจ่าทหารเรือพบว่าเป็นลักษณะการปฏิบัติตามหน่วยงานส่วนกลางสั่งการ ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการ แต่งตั้งนายทหาร โครงการ นายทหารกิจกรรม เพื่อดำเนินโครงการบุหรี่ของโรงเรียน รูปแบบของกิจกรรมที่ดำเนินการได้แก่ การสำรวจกำลังพลที่สูบบุหรี่ จัดกิจกรรมให้เลิกบุหรี่ บรรยายความรู้เรื่องบุหรี่ และการจัดสถานที่ตาม พ.ร.บ.คุ้มครองสุขภาพผู้ไม่สูบบุหรี่ พ.ศ.2535 โดยส่วนใหญ่ผู้อำนวยการโรงเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานเรื่องบุหรี่ของโรงเรียนเห็นด้วยกับต่อนโยบายการควบคุมการบริโภคยาสูบของกองทัพเรือ และมีข้อเสนอแนะว่าจะต้องดำเนินนโยบายอย่างต่อเนื่อง โดยใช้งบประมาณปกติของกองทัพเรือ

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะคือ กองทัพเรือควรมีนโยบายอย่างต่อเนื่องในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพให้กำลังพล โดยเฉพาะเรื่องบุหรี่ อีกทั้งยังจะต้องคอยติดตามประเมินผลและนิเทศงานอย่างต่อเนื่อง ส่วนการรับสมัครบุคคลเข้าเป็นนักเรียนจ่าทหารเรือควรพิจารณาด้านการสูบบุหรี่เป็นเกณฑ์คัดเลือกไว้ด้วย ในการจัดกิจกรรมเรื่องบุหรี่ของโรงเรียนจ่าทหารเรือจะต้องเน้นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการรับรู้ความรุนแรงของปัญหาจากการสูบบุหรี่ รวมทั้งใช้กับกระบวนการกลุ่ม และการมีส่วนร่วมของนักเรียนและครูในการแก้ปัญหาการสูบบุหรี่ของโรงเรียน

SMOKING BEHAVIOR AMONG NAVAL RATINGS AND RESPONSES TO THE TOBACCO CONSUMPTION CONTROL POLICY OF THE ROYAL THAI NAVY IN NAVAL RATING SCHOOLS

APICHAT CHOESEDA 4637262 PPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN HEALTH EDUCATION AND BEHAVIORAL SCIENCES

THESIS ADVISORS: PRASIT LEERAPAN Ph.D., THARADOL KENGGANPANICH MA., MONDHA KENGGANPANICH Ph.D.

Abstract

This study was a cross-sectional research survey aiming to study smoking behavior of naval rating students and their responses toward the Tobacco Consumption Control Policy of the Royal Thai Navy in the Naval Rating Schools. The research conceptual framework was developed by applying the multi-factor analysis of health behavior of PRECEDE PROCEED Model. The samples were 509 naval rating students who were selected by employing the stratified random sampling method in accordance with the size of the schools ; large, medium and small. Sample random sampling then was applied to select the samples from each selected school. The data were collected by using the self-administered question naire developed by the researcher that was validated before using. The data were analysed by computing the relationship between the variables by using Chi-Square and One Way ANOVA.

The research findings showed that 84.1 percent of the samples did not smoke and 15.9 percent did. Among those students who smoked, these were 3 groups : those who reduced the number of cigarettes smoked when they enrolled in the Naval Rating School (51.9%); those who continued smoking at the same rate (44.4%); and those who were new cigarette smokers (3.7%). The reasons for being a new smoker were curiosity and imitation of friends or persuasion by friends. Receiving information about the adverse effects of cigarettes to health was the reason for decreasing the quantity of cigarettes smoked. The factor that was found to be related to the change of the samples' smoking behavior was "having a close friend who smoked". The factors that were found not to be related significantly to smoking behavior were : educational background; having family members who smoked ; seeing the shop that sells cigarettes in their school and a place where they could buy cigarettes. No significant difference was found among the groups of the respondents who smoked, who reduced the number of cigarettes smoked, and who continued smoking, in regard to knowledge regarding the adverse effects of cigarette smoking on health, knowledge about Non-smokers' Health Protection Act B.E. 2535, perceptions and opinions toward the Tobacco consumption Control Policy of the Royal Thai Navy. However, a significant difference was found among these 3 groups in regard to the perceived severity of cigarette smoking. In regard to the responses toward the Tobacco Consumption Control Policy of the Royal Thai Navy in the Naval Rating Schools, it was found that tobacco consumption control activities were carried out in accordance with the orders given by the central office. The Tobacco Consumption Control Committees, the project officers, and activity officers were established and appointed in order to carry out the tobacco consumption control program in the Naval Rating Schools. The activities performed were the survey of smoking behaviors among the students, organizing quit - smoking activities, lecturing on "knowledge about cigarettes", and setting the school environment in accordance with the Non-Smokers. Health Protection Act B.E.2535. A high percentage of the school directors and the officers who were responsible for implementing cigarette smoking control program in the schools agreed with the tobacco consumption control policy of the Royal Thai Navy and they recommended that the activities should be carried out continuously by using the budget of the Royal Thai Navy.

It is recommendation that the Royal Thai Navy should have and implement a health promotion policy for all naval staff and officers particularly smoking behavior. The Royal Thai Navy should also follow-up, evaluate and supervise the activities continuously. Smoking behavior should be set as one of the enrollment criteria for selecting naval rating personnel. In regard to the smoking prevention activities organized in the naval rating schools, the focus should be on the development of a sense to the perceived severity of smoking problems, as well as the use of group processes and the participation of students and teachers in solving smoking problems at the schools.

KEY WORDS : SMOKING BEHAVIORS / CIGARRETTE / NAVAL RATING STUDENTS

179 pp.